

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXV (29)

Štev. (No.) 23

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

10. junija 1976

SPOMINSKA SVEČANOST V ČAST NAŠIM JUNAKOM

„V nas je iskro razplamteti ali iskro ugasniti“

(Govor pisatelja Karla Mauserja na žalni proslavi v Slovenski hiši)

Dragi sorojaki:

Ni prvič, da se ob slovenskem Spominskem dnevu ustavljam ob čudovitem videnju, ki je zapisano v starozavezni knjigi preroka Ezekijela.

Takole stoje zapisane besede: Gospod me je peljal ven ter me postavil sredi doline, ki je bila polna mrtvaških kosti. Vodil me je krog in krog mimo njih. In glej, bilo jih je silno veliko po dolini; bile so zelo suhe. Vprašal me je: „Sin človekov, ali bodo te kosti oživele?“ Odgovoril sem: „Vsemogočni Gospod, ti veš.“

Tedaj mi je rekel: „Prerokuj nad temi kostmi in jim reči: Suhe kosti, čujte Gospodovo besedo! Tako govori vsemogočni Gospod tem kostem: Glejte, pošljem duha, da oživite! S kitami vas obdam in storim, da zraste na vas meso; prevlečem vas s kožo ter dam v vas duha in oživite. Tedaj spoznate, da sem jaz Gospod.“

Prerokoval sem, kakor mi je bilo ukazano. Ko sem prerokoval, je nastalo šumenje; glej, nastalo je šelestenje, in kosti so se približale druga k drugi. Gledal sem, glej, kite so prišle, meso je zrastle in koža se je razpela čeznje po vrhu; a duha ni bilo v njih. Tedaj mi je rekel: „Prerokuj duhu, prerokuj, sin človekov, in reci duhu: Tako govori vsemogočni Gospod: Od štirih vetrov pridi, duh, dihi v te pobile, ča ožive.“ Ko sem prerokoval, kakor mi je bilo ukazano, in prišel duh vanje; oživele so in se postavile na svoje noge: silno velika vojska.

Čudovito in mogočno je to videnje starozaveznega preroka in ko danes, zbrani k počastitvi vseh mrtvih vaških stražarjev, domobrancev, četnikov in vseh ostalih protikomunističnih borcev gledamo v preteklost, mar ni to videnje kakor slovensko videnje?

Imamo dolino polno mrtvaških kosti — Teharsko polje, imamo jame suhih kosti po kočevskem Rogu, imamo jame po skritih, samotnih krajih, kjer sta doma samo robida in praprot.

In imamo jih raztresene po tujini, po krajih, kjer so nekoč slovensko moč požirala prisilna taborišča — po Italiji in Avstriji ter Nemčiji. Za taborišči je le še malo sledov, ostale so doline in dolinice mrtvaških kosti, kar jih niso sežgali po krematorijih.

Tudi na letošnji Spominski dan se vprašujemo kakor smo se že tolikokrat vprašali:

Ali bodo te kosti oživele?

Bodo, če dahnemo vanje duha. Bodo, če od vseh štirih vetrov, kamor smo razsejani, v edinosti duha dihne mo vanje. Oživele bodo, če sile našega duha ni načelo malodušje, če moč našega duha ni oslabela v dvomih, če ni opešala v hlastanju za materialnimi dobrinami.

Oživele bodo, če je naš duh še zlit z ritmom tistega duha, ki je vodil in dvigal tiste, ki se jih danes spominjamo.

Ni dovolj, dragi prijatelji, da dahnemo vanje samo spomin. V nas vseh, ki gledamo preko doline mrtvaških kosti mora ostati tisti duh, ki je v nas žarel v letih odpora proti rdeči tiraniji, tisti duh, v katerem nihče ni iskal srednje poti, tisti duh, ki je rojeval junake in mučenike.

Dokler v nas vseh ne bo tega oživljajočega duha, dotlej bomo naše mrtve kropili samo s spominom. Lepo je, toda ni dovolj. Predvsem to ni dovolj za rod, ki je zrastle iz nas. Od spominov namreč ne moremo več živeti niti mi, kako naj žive naši otroci, ki naših spominov ne morejo podoživeti? Mi moramo oživeti pravega duha, močnega,

edinega, tako silnega, da se bodo naši otroci, naša mladina ob njem ustavili, da bodo vsi v svojih sreih spoznali in priznali: glej, res so jih ljubili. Niso le besede, ki nam jih govore in pišejo.

V tem, dragi sorojaki, je naša bodočnost, s tem bomo vsi kot Ezekijeli, s tem bomo postavljali in gradili iz mrtvaških kosti vojsko, silno vojsko, ki bo stopala z našo emigracijo, ki bo trkala ob zidovje vseh tistih, ki so se pred preteklostjo zaprli, ki bo bila na srca tistih, ki jim preteklost le še malo pomeni.

Dragi prijatelj, večnost je resničnost, ki jo z besedo med nami tako malokdaj imenujemo razen v cerkvi. In vendar je prav večnost tista najboljša mera, ki jo moremo porabljati pri svoji časovni modrosti. Koliko manj domišljavosti bi bilo med nami, koliko manj nepretehtanih besedi, ki jih govorimo in tiskamo, koliko manj ihte bi bilo in v ihti storjenih dejanj. Večnost je velika učiteljica čakanja in tehtanja ali je to in ono vredno reči in zapisati. Koliko je izrečenega in zapisanega le za enodnevno življenje! In škoda teh enodnevnih modrosti se včasih vleče skozi dolga leta.

Kako bedno mora biti videti v večnosti slabo izrabljen čas, ki nam je bil podarjen za dobro izrabo. Marsikdaj mislim na to. Dušimo čas z breznačrtnostjo, z malomarnostjo, z velikimi sklepi, ki nimajo pravega temelja in jih zato nikdar ne moremo uresničiti. Kakor da nam je bil čas podarjen samo zato, da ga gledamo, kako se izteka.

Nekoč bomo vsi iz večnosti gledali v čas, ne vem, zakaj zdaj iz časa ne moremo gledati v večnost. Koliko stvari bi bilo drugačnih! Večkrat prebiram starozaveznega Pridigarja in izreke modrega Siraha. Čudovita poezija je v obeh in čudovita modrost, ki je tako sodbna, da grabi do globine srca.

Tale izrek je ohranjen iz ust modrega Siraha:

Če dihneš v iskro, se razplamti, če pljuneš vanjo, ugasne, oboje pride iz tvojih ust.

V nas je, iskro razplamteti, v nas je, iskro ugasniti.

Imamo veliko iskro v svoji narodni preteklosti, pogum, trpljenje in muke tisočerihi, ki so stali in padli v obrambo svobode in krščanstva. Če bomo dihalo vanjo jo bomo razplameneli v veliko mogočno baklo, ki bo svetila nam in rodu za nami.

Če jo bomo ugašali z brezbriznostjo, s plašnostjo, s kompromisarstvom, z umikanjem, kako naj potem stojimo pred mladim rodom, ki naj bi mogočno baklo prevzel iz naših rok in jo izročil spet rodu, ki bo zrastle iz njega?

Dragi prijatelji, bodimo preroki ob bridki dolini tega časa. Čeprav majhni, dihajmo v ta čas vrednote duha — mirnost, zaupanje, spoštovanje, trdnost in načelnost. Te duhovne vrednote, če jih bomo dihalo v naš čas res z duhom, ne samo z besedo, bodo oživele suhe kosti v slovenski dolini, vstala bo vojska — silno velika vojska — vsak izmed nas v emigraciji bo stopal z roko v roki z nekom, ki je upal in veroval v slovensko bodočnost, v svobodo in mir.

Dragi sorojaki — prav to potrebujemo v naših dneh. Hoditi z njimi, ki so znali umreti za tisto, kar življenju daje najvišjo ceno. Držimo se za roke s silno vojsko, ki jo oživljamo z neupogljivim duhom, držimo se za roke z vsemi in slovenski skupnosti in skupaj, z dvignjenimi glavami, neomahljivi v zvestobi korakajmo v tisto zmagoslavje, ki ga rodi duh, ki je trdno na večnost pripet.

Karel Mauser

Vsak junij nas zbere, da se v pietetnih akademijah spomnimo naših padlih junakov. Tistih vzornih slovenskih mož in fantov, ki so se v letih vojne in revolucije uprli brezbožnemu nasilju, pa svoja življenja darovali na oltarju vere in naroda. Po vseh postojankah v svetu, kjer še vihra svobodna slovenska zastava, katero so junaki branili s svojo krvjo, se rojaki, vsi v

duhu povezani, spomnijo njih žrtve, pomolijo za njihove duše in se poklonijo njihovemu spominu.

Tako nas je nedelja, 6. junija, našla zbrane Slovence iz Buenos Airesa in okolice. Najprej smo dopoldan počastili naše žrtve s poklonom osvoboditelju naše druge domovine; popoldan pa smo se zbrali v naši osrednji Slovenski hiši, k maši in spominski proslavi.

Poklon Generalu San Martinu

Ob desetih dopoldan so se predstavniki slovenskega javnega življenja v Argentini zbrali, da se poklonijo osvoboditelju Argentine, generalu San Martinu. Pred njegov spomenik, ki stoji v srcu mesta Euenos Aires, je slovenska mladina v narodnih nošah prinesla venec, znak hvalečnosti njemu, ki je osvobodil to zemljo, v kateri smo tudi demokratični Slovenci našli svobodo.

Poklon je vodil predsednik našega osrednjega društva, Zedinjene Slovenije, Marijan Loboda, sodelovali pa so pri njem člana Narodnega odbora Otmar Mauser (predsednik društva Baraga iz Toronta, Kanade) in Pavel Fajdiga, zastopnika obeh borčevskih organizacij Slavko Urbančič ter Ivan Korošec, pa predstavniki naših organizacij in Domov. Udeležilo se je svečano tudi lepo število rojakov.

Predsednik Marijan Loboda je ob tej priliki na zbrane naslovil sledeči govor:

S polaganjem venca pred tem spomenikom Osvoboditelja Argentine Generalu San Martinu smo se zastopniki organizirane slovenske skupnosti v Argentini poklonili spominu naših junških mučencev, ki so pred 31 leti prav v teh dneh pojili s svojo krvjo slovensko zemljo. Umreti so morali pod izdajalsko roko komunista, ker so zahtevali zase in za svoj rod pravo svobodo, do katere ima vsak človek pravico. To

Osrednja svečanost v Slovenski hiši

Ob štirih popoldan se je pričela svečanost v prostorih slovenske hiše. Ob tej uri je že množica rojakov napolnila Slovensko cerkev Marije Pomagaj in dvorišče pred njo, kajti v cerkvi ni bilo prostora za vse. Prihiti so iz vseh krajev razsežne argentinske prestolnice in njenega okoliša. Starčki in otroci, matere in očetje, pa izredno lepo število mladine, vsi so pietetno prisostvovali daritvi za duše naših žrtev.

SV. MAŠA ZA ŽRTVE

Sv. mašo je koncelebriralo več slovenskih duhovnikov. Skupaj z delegatom dušnih pastirjev za Argentino, msgr. Antonom Oreharjem, so somaševali gg. Filip Žakelj, Gregor Mali, Jože Guštin, Jože Škerbec, Janez Petek, Matej Borštnar in Fr. Bergant. S petjem je spremljal sveto mašo slovenski pevski zbor Gallus, pod vodstvom dr. Julija Savellija.

V cerkvenem nagovoru je msgr. Orehar navezal misel na svečanost dneva. Med drugim je dejal:

Spominske prireditve našim žrtvam bodo imele smisel in rodile sadove, če bomo premislili smisel vsega dela, ki smo ga opravili tista leta in končali nekateri v smrti v borbi ali v jamah, drugi v begunstvu, tretji v še danes trajajočem suženjstvu. Če bomo to prav storili, nam bo spoznanje ostalo vodilo našega življenja danes in v prihodnjih generacijah. Ne gre samo za odpor brezbožnemu komunizmu ali ohranitvi slovenske kulture, temveč za ohranitev krščanskega pojmovanja življenja. Storitvi je treba vse, da se vzgoji mladina v tem duhu, da se razširijo možnosti svobodnega življenja rojakom pod nasiljem ter se spreobrnejo tisti, ki držijo sklenjene verige svobodi v domovini.

Te resnice, ki so temelj našega odpora brezbožnemu komunizmu, nas je nenehno učil rajni škof Gregorij v domovini in v izseljenstvu. Klical nas je

je bil njih edini zločin, zato so bili komunistu na poti. Ljudje v službi te satanske ideologije se niso ustrašili tako strašnega zločina, kot je množični poboj 12.000 najboljših mož in fantov malega slovenskega naroda, da le pridejo oni na oblast. To so delali v Rusiji, pozneje v Španiji, v Ukrajini, v Katynu, tako so delali pri nas, tako so delali v Vietnamu, tako bodo delali kjerkoli bodo prišli na oblast. Zvestoba našim mrtvim in naša čast nam nalagajo sveto dolžnost boriti se z vsemi močmi proti temu zločinskemu sistemu. Bodimo živa vest tiranom, ki vladajo v naši domovini, svetu v katerem pa živimo, bodimo glasniki resnice o komunizmu, katerega smo sami skusili. Kričimo v svet bodi prilično ali neprilično resnico o žrtvi naših najboljših. S pričevanjem in življenjem po idealih za katere so oni padli, jim dajajmo čast, katero jim hočejo njih krvniki vzeti. Bodimo prepričani, da resnica vedno zmaga nad lažjo, da nedolžno prelita kri vpije v nebo, da tako velika žrtev naših padlih domobrancev in drugih protikomunističnih borcev ne bo brez blagoslova za naš slovenski narod. S spominom trdno zasidranim v preteklosti in pogledom uprtim v bodočnost, stojmo vsak na svojem mestu v borbi za lepšo bodočnost našega naroda! Naši mrtvi junaki to od nas terjajo! Slava jim!

k pokori, klical nas je k poglobitvi verskega življenja.

Ta nauk moramo sprejeti in oznaniti drugim, kateri med nami doraščajo ali omagujejo in se igrajo s poslanstvom, pozabljajo na njega jedro in ostajajo pri lupini.

Resno spraševanje vesti o osebnem in narodnem stanju, utrditev resnice v smislu odpora ter poglobitev zvestobe načelom bo najlepša notranja akademija kot nujna podlaga vsem zunanjim proslavam.

Če kaj prosimo danes in v teh dneh Gospoda, naj bo mrtvim žrtvam večno veselje, živim pa resnico, poglobitev in zvestobo.

Po končanem nagovoru je sledila sv. maša, med katero je množica zbranih tudi pristopila k angelski mizi.

POKLON PRED SPOMENIKOM

Po sv. maši se je dvoriščni prostor natrpal z rojaki, medtem ko so nekateri sledili poklonu še iz cerkve, drugi pa že iz hišnih prostorov. Svečanost je odsevala iz obrazov vseh. Kot bi se sveta daritev nadaljevala. Mladinska godba, pod vodstvom Antona Skubica, je zaigrala žalostinko.

Komaj so potihnili zvoki trobent, ko je v polkrog pred spomenik stopil spreved. Na čelu sta dva mlada fanta v narodnih nošah, v spremstvu deklet v narodnih oblačilih, nosila venec in ga položila pred spomenik: „Junakom v spomin“ je glasil napis na cvetju, ki je simboliziralo poklon vse naše skupnosti njim, ki so dali najdražje za našo svobodo.

Poklon so vodili predstavniki naših osrednjih ustanov, pa zastopniki Domov in organizacij. Njim na čelu je šel predsednik Zedinjene Slovenije Marjan Loboda, za njim predstavniki našega javnega življenja, med katerimi sta bila tudi zastopnika obeh borčevskih organizacij Slavko Urbančič ter Ivan Korošec, člana Narodnega odbora za Slo-

venijo Ctmar Mauser iz Kanade in Pavel Fajdiga, in ostalo predstavništvo naše skupnosti. Poklonu je prisostvoval tudi predsednik NO za Slovenijo Miloš Stare, kakor tudi pisatelj Karel Mauser.

Za njimi so pred spomenik stopili naši dušni pastirji, ki so somaševali pri sveti daritvi. Msgr. Orehar je vodil prošnje, ki so jih v globoki pobožnosti molili vsi navzoči.

Zvoki domobranske himne so pretresli ozačje in iz vseh zadonelo „Oče, mati, bratje in sestre...“ Tisoče kilometrov daleč od domovine, so se solzile oči, v mislih na one, ki so nekoč s to pesmijo na ustih prisegali braniti domovino do konca. Njih kosti sedaj ležijo raztresene po slovenski zemlji. Njih spominu pa, kot vsak junij, doni iz srca in z od ginjenosti trepetajočim glasom: „...to je moja domovina“.

ODRSKA EVOKACIJA

Po končanem poklonu pred spomenikom, so vsi rojaki v tišini odšli v veliko dvorano, medtem ko je mladinska godba, pod vodstvom Antona Skubica pretresljivo igrala „Gozdič je že zelen“.

Velika dvorana se je napolnila do zadnjega kotička. Tedaj so pogasile luči in zastor se je odprl. Modre zaves se zakrivale ozadje. V ospredju je na levi visel venec, povezan s slovenskim trakom, na desni pa bila razgrnjena slovenska zastava in v nje sredi domobranski orel.

Pred člani pevskega zbora Gallus je stal pisatelj Karel Mauser, gost in častni govornik, ki je na vse zbrane Slovence naslovil spominsko besedo. Njegove misli, ki so globoko segle v duše rojakov, objavljamo posebej.

Po končanem nagovoru je po dvorani zadonel J. Petelina Gallusa „In nomine Jesu“, katerega je občutno pel ženski zbor. Takoj nato pa je ves mešani zbor, pod vodstvom dr. Julija Szapela tudi Gallusovo „Ecce quomodo moritur iustus“.

„Ne vem, zakaj se jih spominjam“

Maks Nose se je predstavil na odru, in recital odlomek iz misterija Branka Rozmana Roka za steno. Predstavil se je kot član slovenske skupnosti v Argentini, ki je obudil spomine na čas revolucije, ob poslušanju pesmi z domobranske plošče. Le košček te, le prvi zvoki pesmi „Mi legionarji...“ je v njem zbudil plaz spominov, ki so se vili izza težkih bojev v domovini, pa preko čdogodkov na Vetrinjskem polju, poti v „Italijo“ in krute izdaje, ko so bili domobranci predani svojim krvnikom. Pobili so jih, v strašni viziji se preživeli domobranec spominja pokolja, padajočih teles, grmade trupel in polzeče krvi. Edini on se je rešil iz jame, in sedaj se čuti izdajavec nad mrtvimi tovariši.

Recitacija, brezhbno in globoko doživeto podana, je pretrčala vse navzoče. Mnogim je bil Rozmanov tekst neznan, a spisan kot nalašč za to priliko. Besede domobranca, iz ust Maksa Nosa, so v borih minutah kot iz življenja pritrgele na oder tragedijo domobrancev, tragedijo posameznika v nje sklopu, pa tudi tragiko našega izseljenstva, ki postopoma gine,

Blagor mrtvim

Znova je nastopil slovenski pevski zbor Gallus, in najprej, pod vodstvom dr. Julija Savellija, zapel D. Doktoriča „Naša Bol“, nato v priredbi A. Pogacerja narodno „Gozdič je že zelen“, ob koncu pa še A. Mava „Blagor Mrtvim“. Pietetno so izvenele pesmi, in ko je njih zvok potihnil, so se rojaki počasi pričeli razhajati, vsak na svoj dom. V sreih jim je še vedno zvenela molitev in pesem v spomin padlim junakom. In iz srca je raslo znova utrjeno prepričanje o pravilnosti našega boja in o končni zmagi, kateri moramo tu-

(Nad na 2. str.)

(MED)DRŽAVLJANSKA VOJNA V LIBANONU**ŽARIŠČE MEDNARODNEGA SPOPADA**

Državlјanska vojna med levičarski-mi muslimani in desničarskimi kristjani v Libanonu, ki divja že več kot leto dni s težkimi žrtvami na obeh straneh, ki gredo v desetisoče, se je sprevrgla v nevarno žarišče mednarodnega vojnega spopada na Bližnjem vzhodu, ko so v Libanon pred nekaj dnevi vdrle sirijske čete s tanki. V Libanon, odnosno v intervencijo v državljanski vojni so Sirijci poklicali libanonski kristjani, ki so se z bali množičnega pokola prebivalstva s strani libanonskih levičarskih muslimanov.

V državljansko vojno posegajo tudi gverilci tkim. palestinske osvobodilne organizacije, ki jih podpira predvsem Egipt, ker istočasno nastopajo tudi proti Izraelu.

Egipt pa je odločno nastopil proti sirijskemu vmešavanju v libanonsko državljansko vojno, tako da so se odnosi med Damaskom in Kairmom do konca ohladili in je končno prišlo do pričakovanega odločilnega incidenta, tako v

Kairu kakor v Damasku. V obeh prestolnicah so sovražni elementi zadevni poslaništvi, nakar je Egipt ukazal svojemu diplomatskemu osebju v Damasku zapreti egipčansko veleposlaništvo, istočasno pa tudi ukazal sirijskemu veleposlaniku v Kairu v 48 urah zapreti sirijsko veleposlaništvo. Tako je prišlo do že dejanske prekinitve diplomatskih odnosov med Sirijo in Egiptom, zaradi Libanona.

Kakor je znano, sta se pred več kot 15 leti Sirija in Egipt povezali v Združeno arabsko republiko, ki pa se je razšla leta 1961.

Tako ZDA kot ZSSR trenutno mirno zasledujeta razvoj dogajanj v Libanonu, dasi stoji Moskva za Sirijo, ki pa trenutno pomaga desničarskim silam v Libanonu. ZDA stojijo v ozadju Egipta, ki pa trenutno nasprotuje sirijski pomoči libanonskim desničarjem, dasi ne podpira levičarskih Libanoncev, stoji pa trdno za palestinsko osvobodilno organizacijo, ki se bori na strani libanonskih levičarjev.

Kissinger v Čilu

Medameriška organizacija je minuli petek, 4. t. m., začela svoje dvotedensko zasedanje v čilski prestolnici Santiago. Udeležujejo se ga vse latinsko-ameriške države, z izjemo Mehike in seveda komunistične Kube. Mehikanski predsednik Echeverria je objavil, da se Mehika ne bo udeležila zasedanja, „ker Čile ne spoštuje človečanskih pravic.“ Mehika je zadnje mesece pravi raj za zatočišče vseh vrst levičarskih

prevratnikov iz latinskoameriških držav.

Na zasedanje je v ponedeljek, 7. t. m. priletel tudi severnoameriški zunanji minister Kissinger. Njegovo prisotnost v Čilu opazovalci smatrajo za severnoameriško priznanje čilske vojaške vlade, odn. ogretje severnoameriške zunanje politike do Čila. Doslej so se ZDA zadrževale na robu odnosov s Čilom.

Zasedanje Medameriške organizacije v Santiago je odprl čilenski predsednik gral. Pinochet, ki je med drugim odkrito pribil: „Spričo ideološke vojne, ki grozi suverenosti svobodnih držav... ni mesta za nevtralnost, ki nas lahko pripelje v samomor.“ Pinochet je tako odkrito povedal, da Čile odklanja sleherni kompromis s komunizmom. Čilske sosedje, Argentina, Bolivija in Perú pa tudi druge latinskoameriške države, med njimi predvsem Brazilija in Urugvaj, se s čilsko odklonilno politiko do komunizma povsem strinjajo.

Gral. Pinochet je v svojem govoru tudi pozval članice Medameriške organizacije na spoštovanje človečanskih pravic in objavil, da bo Čile v kratkem uzakonil več dalekosežnih zadevnih zakonov, „ki bodo najmodernejši na svetu.“

Posebej je odjeknila tudi izjava glavnega tajnika Medameriške organizacije, Argentince Aleksandra Orfile, ki je dejal: „Ali bomo nastopili požrtvovalno in odločno sedaj ali pa bomo kompromitirali svoj obstoj kot narodi, mor da že v bližnji bodočnosti.“

Uzakonitev slovenske oddaje na Glasu Amerike**ODLOČILNA INTERVENCIJA F. LAUSCHETA**

Predsednik G. R. Ford je 21. aprila t. l. podpisal zvezni zakon, USIA Authorization Act for 1976, ki pooblašča proračunsko nakazilo za ameriško Informacijsko agencijo za poslovno dobo 1976. Sekcija 2(c) tega zakona se glasi:

„Od fondov, dodeljenih podčlenu (A) podsekcije (a) (1), mora biti dol. 90.000, in vsak dodatno potreben znesek, uporabljenih za obnovo dnevne polurne radijske oddaje za Slovenijo.“

S tem zakonskim določilom so slovenske oddaje Glasa Amerike — ki so bile upravno ukinjene 1. februarja l. 1975, nato pa ponovno vpostavljene 29. februarja letos, ko je bil objavljen predlog novega zakona — dobile zakonsko osnovo in zaščito.

To je prvi ameriški zakon, ki je kdajkoli vseboval izrecno in posebno na Slovence nanašajoče se določilo. Za to je prav, da Slovenci spoznajo točno zgodovino tega, zanje tako pomembnega zakona.

Dne 1. februarja 1975 je Informacijska agencija Združenih držav, katere del je Glas Amerike, ukinila slovenski program. Senator Frank J. Lausche se je tedaj odločil v kongresu za početni akcijo za popravilo te napake.

Pripravljena je bila obsežna študija, ki je podrobno zavračala argumente USIA proti slovenskim oddajam. Ta študija je bila predložena osemna kongresnim odboroma, ki sta pripravljala

Mednarodni teden

V LONDONU je preteklo nedeljo, 6. t. m. umrl poznani petrolejski multimilijonar Jean Paul Getty. Njegovo zapuščino, ki jo je v večini zapustil nekemu muzeju v Kaliforniji, cenijo na najmanj 1000 milijonov dolarjev.

ŠPANSKI KRALJ Janez Karel se je s svojo kraljico mudil na štiridnevem obisku v ZDA. Sprejel ju je predsednik Ford, nakar je Janez Karel govoril v ameriškem kongresu, kjer je napovedal demokratično ureditev španskega notranjepolitičnega življenja. Prepovedane bodo ostale le komunistična, anarhistična in separatistična stranka, ker so po svojem bistvu protidemokratske. V ameriškem kongresu je Janez Karel žel aplavz, podoben aplavzu, ki ga je doživel britanski medvojni predsednik Winston Churchill.

RUSKI TEATER BOLSOJ je 2. t. m. praznoval 200-letnico obstoja. Ustanovil ga je leta 1776 Anglež Michael Medox za časa ruske carice Katarine Velike. Bil je prvo javno gledališče v Rusiji, ki pa je zgorelo leta 1805. Leta 1825 so zgradili novo gledališče na moskovski ulici Petrovka, kjer ga je tudi uničil požar leta 1843. Obnovili so ga na istem mestu leta 1856, kjer stoji še danes. Bolšoj po rusko pomeni veliki, da se razlikuje od Malega teatra, ki stoji nasproti na isti ulici. Sovjetski režim Bolšoj izkorišča v svoje propagandne namene, v zunanjem svetu predvsem z njegovo baletno skupino, v Moskvi pa je tudi večinoma dostopen le visokim partijskim funkcionarjem in inozemskim turistom.

SOVJETI so povečali svojo sredozemsko vojno mornarico na 65 ladij, vključno helikoptersko letalonosilko. Ameriška 6. flota v Sredozemlju šteje 44 bojnih ladij.

ZAHODNONEMŠKA civilna in vojaška protivojunska policija je odkrila in aretirala 15 zahodnonemških vojunov, ki so delovali za komunistično Vzhodno Nemčijo. Trije od aretirancev so bili visoki uradniki v zahodnonemškem obrambnem ministrstvu ter je najmanj eden imel dostop do tajnih dokumentov NATO.

V CARACASU so se zbrali na kratko zasedanje vodje socialdemokratskih strank iz raznih držav. Na kongresu so se dogovorili o čim bolj enotnem nastopanju v svetovni politiki in postavili tezo o socialdemokratski alternativi nasproti komunizmu. Med navzočimi je bil najvažnejši bivši zahodnonemški kancler Willy Brandt, iz Argentine pa se je kongresa udeležil na vabilo, dasi ni socialdemokrat, radikalni vodja Balbin. Ta je v Caracasu izjavil, da „mi ne verujemo v socializem in nismo za socializem, ker smatramo, da socializem nazadnje konča v omejevanju svobodčin posameznika v družbi.“

svojega pričevanja pa je senator Lausche predložil amandma k zakonskemu predlogu poslanske zbornice za proračunska nakazila USIA. Pododbor je sprejel ta Lauschetov amandma, ki je na ta način sedaj postal zgoraj citirana Sekcija 2(c) USIA Authorization Law.

Poročilo pododbora s sprejetim besedilom zakona o avtorizaciji je nato odobril odbor poslanske zbornice za Mednarodne odnose. Dne 24. marca 1976 pa je ta zakonski predlog (H. R. 11598) z glasovanjem sprejel plenum zvezne poslanske zbornice.

Dne 25. marca je poslanska zbornica ta zakon (H. R. 11598) poslala senatu. Senator Lausche se je ponovno sestal s senatorjem Johnom Sparkmanom, predsednikom senatnega odbora za zunanje odnose, in drugimi člani tega odbora. Senadni odbor se je tedaj odločil, da bo sprejel isto besedilo zakona kot poslanska zbornica. Dne 7. aprila 1976 je senator Sparkman celotnemu senatu predložil odborovo poročilo, s katerim priporoča sprejem USIA Authorization Act (H. R. 11598), vključno Sekcijo 2(c) („\$ 90.000 za slovenske oddaje“). V tem poročilu piše, „da je odbor za zunanje odnose že v svojem (prvem) poročilu 20. julija 1975 zagovarjal obnovo teh oddaj, ki so bile februarja letos obnovljene.“ Dne 9. aprila je tudi plenum senata sprejel skupno besedilo zakona (House and Senate) USIA Authorization Act for 1976. Senat je 12. aprila ta zakon poslal v Belo hišo, kjer ga je 21. aprila podpisal predsednik Ford.

KOROŠKA**Nov predsednik NSKS**

Koncem maja se je vršil občni zbor osrednje organizacije naših zamejcev na Koroškem. Narodni svet koroških Slovencev je ob tej priliki zamenjal svoje vodstvo. Prav na dan, ko se je obhajala 21. obletnica podpisa avstrijske državne pogodbe, katere 7 člen edino pravilno ščiti narodno manjšino, je 85 delegatov vseh postojank organizacije izvolilo novo predsedstvo.

Dr. Joško Tischler, dolgoletni predsednik NSKS, ki je prav tiste dni dopolnih 74 let, iz starostnih razlogov ni več kandidiral. Na njegovo mesto je bil izvoljen trideset letni dr. Matevž Grilc. Občni zbor je izvolil tudi nov osrednji odbor, v katerem je vsaka občina dvojezičnega ozemlja zastopana s po enim članom.

Dolgoletnemu predsedniku in častnemu predsedniku dr. Tischlerju je na obč. zboru izrekel besede zahvale Ignac Domc, ter ga prosil, naj Narod. svetu še nadalje stoji ob strani. Dr. Tischlerju se je zahvalil tudi novi predsednik.

Dr. Matevž Grilc, doma iz Sinče ve-

si, je na Koroškem znana osebnost. Kot advokat je že mnogokrat pred sodiščem branil slovenske interese. Sedaj bo za blagor koroških Slovencev mogel delovati z najvišjega narodnega foruma. V svoji prvi poslanici (NT 20.5) se je takole izrazil: „Dr. Tischler nam mora biti zgled pri našem nadaljnjem delu, če hočemo, da bo uspešno. Zato ne bo treba načelno v bodoče spreminjati politiko NSKS, ampak moramo korakati po zasnovani poti naprej. Ohraniti moramo lastno politično voljo in se zavedati, da smo subjekt pri iskanju rešitve našega vprašanja in nasplošno v politični družbi.“ Nato je pozval k edinosti koroških Slovencev. Ko je govoril o potrebi notranje okrepitev organizacije, je med drugim tudi dejal: „Polagati moramo večjo pozornost mladinskemu delu, saj je mladina tista, od katere bo končno odvisen tudi trajni obstoj našega naroda.“

Vsekakor je NSKS znal pritegniti mladino v svoje delovanje. Dokaz temu je že dejstvo, da povprečna starost članov predsedstva znaša 35 let.

Iz življenja in dogajanja v Argentini**GVERILA BEZI IN UDARJA**

Že pred državnim udarom 24. marca letošnjega leta, zlasti pa še po njem, so najvišji predstavniki oboroženih sil nenehno trdili, da je eden bistvenih namenov njih delovanja (in seveda geste prevzema oblasti), boj proti gverilskim gibanjem, ki so zanimali požar ropa in pobojev po vsej državi. Ta namen je bil izražen tudi v večini dokumentov vojaške vstaje in v predsedniških govorih po 24. marcu.

Dobra dva meseca in pol nove vlade zadostuje, da lahko mirne vesti zatrdimo, da gverila v Argentini beži, da je na hitrem, in včasih nerednem umiku. Vendar, da tudi medtem ko beži, še z zadnjimi močmi krepko udarja. Bilo pa bi tudi naivno, če bi kdo mislil, da bo gverila kdaj popolnoma uničena. Razna majhna žarišča bodo verjetno ostala, ali nastajala nova, ali pa razne skupine prihajale iz sosednjih držav, kajti pojav ni argentinski, niti ne samo kontinentalen: je svetoven in prevratniki se, pod zaščito močnih interesov, poslužujejo vseh modernih sredstev za čim preostejše gibanje po vseh državah zahodnega sveta.

Bežen pogled na delovanje varnostnih organov po 24. marcu nam kaže, da je bil napor kaj uspešen. Na področju Bahía Blanca je vojaštvo raztrgalo obširno prevratniško mrežo, v kateri so bili udeleženi celo nekateri parlamentarni zastopniki izza časa prejšnje vlade. — V Buenos Airesu je policija med drugim odkrila pravi „radar“ gverilske organizacije: obveščevalno gverilsko službo, ki je z zamotanimi radio aparati lovila valove policijskih radijskih zvez in bila tako vedno na tekočem o bodočih ukrepih varnostnih organov. — V Tucumanu, kjer je na „osvojenem ozemlju“ gverila deset in deset mesecev delala preglativce vojaškim edinicam, je situacija praktično pod kontrolo. — V Córdoba, kjer so tudi bile prevratne skupine močne, je zadnja ofenziva oboroženih sil razbila številna gverilska gnezda. Samo v maju je bilo tam nad 17 gverilcev pobitih. Pri tem je treba zabeležiti civilno sodelovanje. Večkrat policija ali vojaštvo pride na sled prevratnikom s pomočjo civilnega prebivalstva, ki sporoči varnostnim organom gibanja sumljivih elementov.

Temu, za gverilo poraznemu položaju, pa po drugi strani odgovarjajo drzni udarci prevratnikov. Številni ropi, polaganja eksplozivov, in pa ugrabitve in poboji zlasti raznih vojaških oficirjev. Ti udarci še zdaleka nimajo take obsežnosti kot pred časom, vendar so usodni in govorijo o še vedno vsaj relativno močnih prevratnih gibanjih. Seveda jim delo olajšujejo sami vojaški oficirji: mnogi izmed njih delajo kot da bi se ne zavedali nevarnosti. Tak je bil primer polkovnika Pite, ki je bil intervjuvan v Glavni delavski konfederaciji, enem najbolj kožljivih mest po nastopu vojaške vlade. Kot pred časom ugrabljeni brigadir, in kot mnogo visokih vojaških oficirjev, je polkovnik Pita brez vsake telesne straje, brez vsakršnega varnostnega ukrepa opravljal vsakdanje posle, celo kupoval na trgu, itd. O drugih visokih

oficirjih se sliši, da so sploh prepovedali, da bi jih kakor koli varovali. To lepo govori o njih junaštvu, kaj slabo pa o njih previdnosti, o pažnji, ki bi jo, kot vojski, morali ohraniti. Ali pa se, kljub nenehnemu govorjenju, ne zavedajo, da se resnično nahajajo v bojnem stanju. Da je boj proti gverili končno le vojna, čeprav ne konvencionalna vojna.

Kar se tiče umorov tujih državljani, ki žive v Argentini, (urugvajska politika, bivši bolivijski predsednik), pa je to, po mnenju strokovnjakov, delo zunanjih elementov. So pa tudi na terenu skupine, ki so doslej delovale v raznih sklopih, pa so, po spremembi vlade, na razpolago tistemu, ki njih razkrajalno delo plača. Prestiž države s tem trpi, kakor je izjavil notranji minister, ko je obtožil, da je v teku kampanja za diskreditiranje argentinskega režima.

Ob koncu pripomnimo še, da vojaški nastopi proti gverili ne zadostujejo. Kot je pred kratkim v nekem intervjuvu izrazil general Marini, specialist za strategijo zlasti na protigverilskem polju, je treba gverilo preganjati na socialnem, gospodarskem, kulturnem in tudi vzgojnem področju. Socialno pravična družba, ki v nekorumpiranem ozračju vzgaja svoje nove člane v svobodnem duhu, je najboljša jamstvo, da bo gverila izločena iz osrčja te družbe.

Vrhunski sestanek

Severnoameriški predsednik Ford je za letošnji 28. junij sklical predsednike šestih industrijsko najbolj razvitih držav na vrhunsko konferenco na karibski otoček Puerto Rico. Zasedanja se bodo udeležili predsedniki Anglije, Francije, Zahodne Nemčije, Japonske, Kanade in Italije, ki bodo skupaj s Fordom razpravljali in pripravili načrte za nadaljnjo medsebojno industrijsko sodelovanje.

Zadnje tako zasedanje, ki pa se ga ni udeležila Kanada, je bilo lansko leto v francoskem srednjeveškem gradu Rambouillet blizu Pariza.

Pristaši Forda v ZDA so zavzeti za ta vrhunski sestanek, ki naj bi Fordu pomagal dvigniti mednarodni in posredno domači prestiž, katerega je v dobršni meri v zadnjih mesecih izgubil zaradi ponesrečenih zunanjepolitičnih Kissingerjevih potez.

Nasprotniki pa Fordu očitajo, da izkorišča sklicanje vrhunske konference v volilne namene, ker bo dejansko tik pred republikansko konvencijo letošnjega avgusta v Kansas City, kjer se bo bil s svojim tekmečem Reaganom za republikansko predsedniško kandidatu-ro.

Zunanji opazovalci se nagibajo k mnenju Fordovih nasprotnikov, ker je kazno, da v negotovosti izida splošnih volitev Ford dejansko ne more imeti drugega namena, kakor, z vrhunsko konferenco napraviti sebi čim več volilne propagande v zunanji politiki, ki je ena glavnih snovi volilnih govorov tako republikanskih kakor demokratiških predsedniških kandidatov.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Slovenska tekstilna industrija je v težavah. Praviijo, da je edino zdravilo — povečan izvoz, povečana prodaja na domačem trgu pa je le blažilo. Vprašanje pa je — kam prodati.

LJUBLJANA — Skupščina ISNAP (Samoupravna interesna skupnost za nafto in plin) želi pospešiti raziskave verjetnih ležišč surove nafte in zemeljskega plina v severovzhodni Sloveniji.

CELJE — Celjsko Slovensko ljudsko gledališče je uprizorilo „dramatično povest v petih dejanjih“ „Gospod s Preseka“, ki jo je skoraj pred 100 leti napisal Fran Skofci. Dejanje igre je vzeto iz kmečkih uporov in reformacije.

MARIBOR — Mariborska Drama ja za zadnjo premiero postavila na oder namesto finančno in „kadrovske“ zahtevnejšega Brechtovega „Kariera Uija“ manj obsežno in manj zahtevno delo sodobnega hrvaškega dramatika Milana Grgića „Jimmy odhaja.“

BREGINJ — Potres je v breginjskem kotu uničil večino kulturnih spomenikov. Skupina Zavoda za spomeniško varstvo je poslala okoli 800 fotografij. Ugotovila je, da je 60 odstotkov umetnin uničenih ter jih bo treba črtati iz kartoteke kulturnih spomenikov, ker jih ni mogoče obnoviti. V vasi Ladre pri Kobaridu pa je najbolje prestala potres najstarejša hiša v vasi; ima že nad stistoristo let.

LJUBLJANA — Po uradnih podatkih so se cene na drobno v aprilu dvignile za 12,5 odstotka v primerjavi z lanskim aprilom. Ti odstotki po eni strani pomenijo „mirnejšo rast“. Toda ta „umirjenost“ je dosežena z upravnim zaviranjem, kar pa je tudi jamstvo, da se bodo cene na drobno kmalu dvignile, ker izdelovalci zaradi visokih stroškov izdelave ne bodo mogli več prodajati po takšnih cenah. Cene življenjskih potrebščin pa so se bolj dvignile: za 18% povprečno — kurjava in razsvetljava je dražja za 46%, najemnina in komunalne storitve za 25%, stroški za razvedrilo, oddih in kulturo za 24%, hrana za 23%, tobak in pijače za 15%, obleka in obutev za 12%.

MARIBOR — Mariborsko letališče so 5. maja pregledali zadnjič štirje predstavniki zvezne uprave za civilni zračni promet, ki so se prvi z dvomotornim letalom spustili na stezo mariborskega letališča.

TOLMIN — V tolminski tovarni stikal, termostator in hidrostator Metalflex so na predlog delavskega sveta morali sprejeti predlog tega o znižanju plač za 20 odstotkov — za toliko, ko-

likor so jih v začetku leta povišali. To pa zaradi finančnih težav. Obrat je imel v prvih mesecih 1.200.000 dinarjev izgube. In izguba se bo višala, ker glavni kupce, velenjski Gorenje plačuje Metalflexove polizdelke po realni ceni. To se sicer čudno sliši, pa je tako in zaradi tega je tolminska tovarna prišla v stisko.

MARIBOR — V poročilu Zadržne zveze Slovenije o pospeševanju kmetijske proizvodnje piše, da bi mogli pridelati veliko več vrtnin, če bi pravočasno sklepali zanesljive pogodbe o odkupu. Toda letos še niso podpisali pogodb o ceni krompirja niti ne za čebulo, ki je bila jeseni hudo draga. Industrija ponuja 1,80 za kilogram, pridelovalci pa hočejo 2,5. Če bodo še dolgo sklepali pogodbe, bodo imeli čebulo iz uvoza...

Umri so od 11. do 20. maja 1976:

LJUBLJANA: Amalija Tiplič r. Mursa, up. učit.; dr. Ivan Koklič, očesni zdravnik; Franc Cedilnik, kor. borec; Ernest Dobravec, up. strojevodja; Andrej Zavašnik, Vidranov ata z Viča, 84; Ana Dolinšek r. Brvar, 91. Ivanka Knavs, up.; Franc Gradišar, kurjač; Danica Biber r. Smole; Edvard Založnik, sofer; Ljudmila Sterle r. Radičnik; S. M. Estera — Jerica Kravcar, biv. marijaniška učiteljica, pokopana v Vodich; Vilma Bertonec r. Fabiani, 76; Kristina Derganc r. Rožman, 76; Stanko Žvokelj, zdravnik-nervosihiaater; Marija Letonja r. Zorčič; Helena Jug; Albin Zalaznik, up.; Leopoldina Lubej r. Hoelbl, 66; Anica Kordon r. Vrhunec; Leopold Strajhar, up. mizar; Ivanka Škerlj r. Cerar, up.; Franc Medved, up. ključavničar, 76.

RAZNI KRAJI: Marija Pogačar r. Kocijančič, 72. D. M. v Polju; Ivan Zajc, delovodja, Podkraj pri Velenju; Antonija Hribar r. Košir, 78, Borovnica; Franciška Godec, Matjanova mama, Golšice pri Kresnicah; Bruno Inkret, up. sodnik, Celje; Mirko Gaber, up., Celje; Anton Jenko, Zlebe; Franc Mele, Vrbečev ata, Cerknica; Rozi Cilenšek r. Slapnik, knjigovodja, Celje; Rudi Avsec, up. knjigovodja, Viševsek; Franciška Vidic r. Knific, D. M. v Polju; dr. Jože Rasiewicz, zdravnik, Zalec; Pavla Kamnik, Zagorje ob Savi; Franc Jerant, žel. up., Brezovica; Milan Erhatič, privatni obrtnik, 46, Izola; Michael Peterel, čevlj. mojster, 93, Logatec; Zofija Žužek r. Wolf, Novo mesto; Alojz Vidmar, tesar, Polnik pri Litiji; Friderik Grilec, žel. up., Podkoren; Jože Mihelič, 85, Ogulin pri Vinici; Jože Lazar, 72, Kranj; Justina Plea r. Rajgelj, učit., Kropa; Angelca Lah r. Gregorinčič, Teharje; Ivan Urbajs - Golob, pocestnik, Praprotno; Alojz Centa, 81, Mala Slevica; Marija Kosce r. Hočevavar, Stara Bučka; Marija Hrovat, up. babica, 61, Uršna sela; Mirko Vodopivec, 59, čevljar, Piran; Jože Černe, up. strojevodja, Logatec; Viktorija Pogačnik r. Prelc, Bled; Franc Reboli, Preserje; Magdalena Perhaj, Frenkova mama, Velike Lašče; Franc Vagaja, up. mizar, Guncelje; Anton Šeme, 83, Spodnja Slivnica; Terezija Furlan r. Klembas, Jesenice; Franc Mikuž, Borovnica; Lado Perko, Črnomlje.

Volilne težave ameriške demokratske stranke

(Dopis iz ZDA)

Kakor tudi je demokratska stranka v ZDA zelo močna po številu, je razmeroma šibka po svoji notranji strukturi, po homogenosti in po uspehu svojih akcij, zlasti pa po sposobnosti svojega vodstva. Tako mogočna stranka ne bi smela dovoliti, da jo predsednik v Beli hiši iz nasprotne stranke tako uspešno ovira pri zakonodajnem delu z neprestanim vetiranjem. Nima pač močnih prihodov, kot je bil svoj čas v spodnjem domu Rayburn, ali L. Johnson v senatu.

Posledice tega stanja se čutijo v primarnih volitvah, kjer gre za izbiro strankinega kandidata za Belo hišo. Spočetka se jih je zagnalo v volilno borbo kar cela jata, skoraj en ducat, a so kmalu začeli odpadati drug za drugim, tako da sta od prvotnih ostala samo še dva: Jimmy Carter, bivši guverner iz države Georgia (južnjak) in Morris Udall, kongresnik iz Arizone, v ozadju pa pridno intrigira in svoj lonček pristavlja stara bajta — senator Hubert Humphrey iz Minnesote, ki je že v treh predsedniških kampanjah izgubil. Sedaj bi rad prišel do predsedstva poceni, če bi konvencija pri izbiri uradnega kandidata obtičala v neodločnosti in potem njega poklicala kot rešitelja. Uspelo mu je izmanevrirati iz tekme enega najboljših kandidatov, senatorja H. Jacksona iz države Washington, a Carter mu je ušel iz kontrole. Ko to pišem (sredi maja), je Carter volilni kandidat za nominacijo,

zmagaže skoro po vseh državah in je daleč pred drugimi tekmeči, katerim sta se prav v zadnjem času pridružila še senator Church iz Idaho in mladi (38 let stari) guverner iz Californije. Toda zdj se, da Carterju ni nobeden nevaren, četudi kaže, da je californijski guverner Edmund Brown nova, svetla zvezda na političnem nebu demokratske stranke, a začel je kampanjo prepozno in je za predsedstvo še premlad. Sedaj se narodu na široko le predstavlja za prihodnjič.

Brown je značilen človek in značilen politik. Je nepraktičen katoličan, vzgojen pri jezuitih, kjer je celo stopil v semenišče, da bi postal duhovnik, pa se je po 3 letih premislil, študiral pravo in se posvetil politiki po zgledu svojega očeta, tudi svoječasnega guvernerja v Californiji. Je samski (četudi pravi, da se bo oženil in imel otroke), ne stanuje v guvernerski palači in se ne vozi z uradno limuzino, ampak v svojem avtomobilu, ima globok čut za socialno pravičnost in zdrave poglede na svet in življenje. Po poldrugem letu vladanja v državi, se je tako uveljavil s svojimi reformami in načrti, da se je pri povpraševanju kar 85% izjavilo, da so z njegovo politiko zadovoljni, kar je v Ameriki velika redkost.

V Brownu je prihodnost, sedanjost je pa v Carterju. Kakor da bi bil prišel iz skritja, se je ta mož naglo krat pojavil na nacionalnem političnem

Odkritje spominske plošče v Clevelandu

V soboto, 15. maja, je bilo slavnostno odkritje slovenske spominske plošče ob 200 letnici ameriške neodvisnosti pod vodstvom Slovensko-ameriškega kulturnega sveta. Plošča z naslovom „SLOVENIANS THOMAS JEFFERSON UND THE DECLARATION OF INDEPENDENCE“ mogočno stoji v ponos in čast vsemu slovenskemu rodu na severozahodnem stebru na Mallu pred konvečnim središčem v sredini mesta Clevelanda.

Ploščo sta slovesno odkrila ob šopku slovenskih narodnih noš senator Frank J. Lausche in župan mesta Ralph J. Perk; blagoslovila pa sta jo župnik Sv. Vida, č. g. dr. Edward Pevec in msgr. L. Baznik.

Slavnostnemu odkritju je sledil program glasbe, petja in govorov v starodavni rotundi mestne hiše zaradi slabega vremena. Odkritje slovenske plošče so prenašali clevelandska televizija in radijske postaje ter radio Glas Amerike v Washingtonu.

Župan mesta Raph J. Perk je v svojem govoru čestital vsemu slovenskemu narodu za njegov velik doprinos; proglasil je soboto, 15. maja, za Slovenski dan in podal vsebino bronaste plošče, katera v besedah senatorja Franka Lauscheta prikazuje, kako je tisočletni slovenski demokratični sistem vplival na Thomasa Jeffersona pri sestavljanju „Ameriške izjave neodvisnosti“. Njena vsebina odseva načela in temelje starodavnega ustoličevanja slovenskih vojvod na Gosposvetem polju.

Senator F. J. Lausche je podal misel govora, katerega je imel 28. novembra 1967 v ameriškem senatu; poudaril je tudi važno ugotovitev in odkritje našega zgodovinarja dr. Jožeta Felicijana v knjigi „The Genesis of the Contractual Theory and the Installation of the Dukes of Carinthia“. Dr. J. Felicijan je poudaril, da je vpliv starega slovenskega demokratičnega elementa utemeljeno dejstvo, potrjeno med drugimi tudi po slavnemu ameriškem učenjaku Crane Britonu, profesorju na Harvard univerzi. Tudi sodnik August Pryatel je poudaril, da je slovenski vpliv na ameriško demokracijo utemeljen dokument.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Petra Bonin in njegove žene ge. Silvije roj. Tibileti je bil rojen sin Pavle Renato. Čestitamo!

Krst. V Bella Vista je bil krščen Gusti (Avgust) Janežič, sin Andreja in ge. Silve roj. Dimnik. Krstil je dr. Mirko Gogala. Naše čestitke!

„BARILOŠKI PEVČKI“

Večkrat že smo v Buenos Airesu

odru, in skoraj nič znan, takoj stopil na prvo mesto po številu dobljenih glasov. Kaj volilstvo vidi v tem nekako skrivnostnem peanut farmerju, ki veliko govori pa malo pove, meri svojo besedo po tem, kar poslušalstvo v tistem kraju rado sliši in potem vse skup potrdi s svojim širokim nasmehom, si niti prebrisan časniki niso na jasnem. Morda je ljudem všeč njegova oddaljenost od strankinega Establishmenta in od Washingtonske korupcije, morda njegovo evangelijsko krščanstvo (je baptist), morda njegova osebna poštenost in odločnost za reorganizacijo federalne napihnjene birokracije, ali vse skupaj.

Po dosedanjem razvoju sodeč, ni veliko izgleda, da bi bilo Carterja mogoče ustaviti na poti k imenovanju za demokratskega kandidata na konvenciji v New Yorku sredi julija, čeravno mu strankina hierarhija ni preveč naklonjena. Preveč odločnih zmag ima za seboj in mu tudi Humphrey s svojo zakulisno politiko ne more do živga.

Kakor politični barometer sedaj kaže, se bosta spoprijela za Belo hišo pri glavnih volitvah v novembru sedanji predsednik Gerald Ford in bivši guverner Jimmy Carter. Kajti zelo malo je verjetno, da bi republikanci šli prek aktivnega predsednika in nominirali Reagana, čeprav bi ta imel iz primarnih volitev za seboj več delegatov kot Ford.

Vendar še vedno lahko držimo figo v žepu: še je pred nami vrsta primarnih volitev, med njimi najvažnejše v Californiji z največjim številom delegatov, še so možna presenečenja. Toda verjetna niso.

L. P.

Prireditve je vodil načelnik Public Utilities Commission Edmund Turk. Med navzočimi so bili tudi John Kováčič in g. Ludvik Andolsek, kateri ima danes od vseh ameriških Slovencev v federalni vladi najvišji položaj kot eden izmed treh članov „U. S. Civil Service Commission.“ Pod oboki mogočne rotunde mestne hiše so doneli zvoki Slogarjevega orkestra, pesem „America the Beautiful“, katero je zapel Eddie Kenik in pa lepe slovenske pesmi okteta Slovenskih fantov pod vodstvom g. Martina Košnika.

Lepo število slovenskih otrok v narodnih nošah in program učencev slovenske šole je organizirala upraviteljica Slovenske šole pri Sv. Vidu gđ. Angela Bolha. Pozornost vseh navzočih je vzbudil pogumni učenec slovenske šole Leo Vovk, kateri je imel govor v lepi slovenščini in angleščini.

Ta lepi in pomembni dan bo živel v globokem spominu slovenskih rojakov, za Slovence v Clevelandu, Ameriki, rodni Sloveniji in po vsem širnem svetu pa bo ostal vir navdušenja in ponosa ob misli na izročilo slovenske zgodovine.

Besedilo plošče v slovenščini: „V svojem izvodu Bodinove republike je Thomas Jefferson podpisal dve strani z začetnicami svojega imena. Na eni strani je Bodin opisal značilnosti tirana, ki spominjajo na Izjavo Neodvisnosti. Na drugi strani je opis ustoličenja koroških vojvod — slovenski običaj, ki je mogoče v veliki meri doprinesel k ustanovitvi naše velike domovine. Ta običaj, ki je bil še vedno živ v času ameriške revolucije, je bil živ dokaz, da je družabni kontrakt obstajal vsaj med Slovenci.“

Slovenci so verovali, da je ljudstvo vir oblasti in ne vladarji.

Slovenci so verovali, da morajo njihovi vladarji priti iz ljudstva.

Oni so verovali, da morajo njihove vladarje odlikovati sposobnost in skrb za blaginjo ljudstva.

Oni so verovali, da imajo njihovi vladarji slovesno dolžnost biti pravični.

In mi Amerikanci verujemo v ista načela danes.

Thomas Jefferson je v ista načela veroval v času revolucije.

CARAPACHAY

Pisatelj Karel Mauser med nami

V nedeljo 23. maja popoldne je obiskal Karel Mauser in njegova gospa tudi naš Dom. Spremljala sta ju Božo Stariha in njegova soproga. Pred vrati Doma ga je pozdravil predsednik Doma Ljube Sedelj z odboniki Doma, nato so ga pa spremili v dvorano, ki je bila kmalu zasedena po rojakih. Predsednik Fantovskega odseka Franci Znidar je podal namen tega srečanja, nato je v imenu Doma spregovoril pozdravne besede podpredsednik Doma Edi Škulj. V imenu šole sta ga pozdravila s primerno deklaracijo učenki M. Vodnik in A. Papež. Nato so šolski otroci pod vodstvom učiteljice A. Klemen zapeli več pesmi, prav tako pa je tudi pevski zbor „Mladina“ pod vodstvom gđc. T. Prijateljve zapel tri narodne pesmi.

Po petju zbora pa je povzel besedo gospod pisatelj, ki je samo njemu dana, se lepo zahvalil za prisrčni sprejem in v daljšem govoru podal nekaj načelnih smernic. Ob pogrnenih mizah, pri čaju in pecivu, so se rojaki še dolgo zadržali v pogovoru s pisateljem in njegovo gospo. Mnogo časa se je nato še zadržal med mladino, ki ga je z veselo pesmijo zadrževala med seboj.

SAN MARTIN

Dva zanimiva razgovora

Dne 4. junija sta obiskala Slovenski dom v San Martinu gospa Marija Mauserjeva in Otmar Mauser. Gospa Mauserjeva je imela razgovor z dekleti in fanti, Otmar Mauser pa s starejšo generacijo. Oba sestanka sta bila kljub slabemu vremenu lepo obiskana. Gospa Mauserjeva je prikazala mladini življenje v ZDA, zlasti, kako živi in kaj dela slovenska mladina, kakšne so ameriške šole, kakšno je kulturno življenje Slovencev v ZDA, kakšni so ameriški problemi (črnci) itd. Po tem prikazu so navzoči stali gošpe razna vprašanja, na katera je rada odgovarjala. — V sosednjih prostorih pa je Otmar Mauser orisal kanadsko življenje in povedal, kako so se uveljavili Slovenci v Kanadi, kakšno je njihovo društveno življenje, njihove slovenske šole, slovenske cerkve, kakšna je življenjska raven slovenskih emigrantov tako prvega izseljenskega vala pred drugo svetovno vojno, nato drugega vala ideoloških emigrantov po drugi svetovni vojni in tretjega vala ekonomskih emigrantov, ki prihajajo sedaj v Kanado. Tudi tu se je razvila živahna debata. Slovenci v San Martinu so bili tako gospej Mauserjevi kot Otmarju Mauserju iskreno hvaležni za njuna izredno zanimiva izvajanja.

SLOVENCI PO SVETU

OAKLAND (ZDA)

Nov slovenski monsignor

Oaklandski škofijski list Catholic Voice je prejšnji teden objavil naslednjo uradno sporočilo:

Papež Pavel VI. je imenoval za monsignorja župnika Alojzija Žitka. Msgr. Žitko je bil posvečen za duhovnika ljubljanske nadškofije leta 1928. Nazadnje je bil župnik župnije Rodeo-Oakland. Sedaj pomaga kot župnik emeritus na župniji St. Jerlah v Oaklandu.

ZDA

Čudežna ozdravitev po Slomšku

Rojak dr. Humer — zdravnik v umobolnici v Chicagu — je bil neozdravljivo bolan. Imel je raka v zadnjem stadiju. Zatekel se je k božjemu služabniku škofu Slomšku, in pred kratkim je popolnoma ozdravel. Čil in krepek se je vrnil na delo.

IVAN CANKAR V ANGLEŠČINI IN MADŽARŠČINI

Državna založba Slovenije bo letos ob stoletnici rojstva največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja izdala v angleščini njegovo delo „Hiša Marije Pomočnice“. Pri isti založbi imajo v angleščini tudi „Hlapca Jerneja“ in „Moje življenje.“

Pomurska založba v Murski Soboti pa pripravlja za letos madžarsko izdajo I. Cankarja in sicer „Na klancu“ in „Hlapca Jerneja.“

Vrsta Cankarjevih del bo za stoletnico njegovega rojstva izšla tudi v slovenskem jeziku.

Po športnem svetu

JUGOSLOVANSKA KEGLJASKA reprezentanca je četrtrič osvojila naslov svetovnega prvaka. Zadnjič so bili prvaki leta 1959, sedaj pa jim je na Dunaju uspelo spet osvojiti najvišji naslov. Tekmovali so Biber (892 kegljev), Senaši (834), Rabfeld (908), Dragaš (913), Česenj (859), zadnji tekmovalac Steržar pa je z 900 keglji „prikel gljaj“ naslov prvaka. Ženska ekipa je zasedla drugo mesto za Madžarkami.

V NEW DELHI so 18. maja objavili, da je indijska odprava na 7120 metrov visoki Trisul prišla na vrh 17. maja, kjer bi se morala srečati z jugoslovansko odpravo, (ki jo sestavljajo „Slovenci“, a je našla na vrhu zasa jeno smučarsko palico z jugoslovansko zastavo. Jugoslovani, ki so naskočili Trisul prek zahodnega ostenja, so morali biti na vrhu 16. ali 17. maja.

OBVESTILA

SOBOTA, 12. junija:

V Slovenski hiši 2. kulturni večer SKA ob 20. Predava inž. Jernej Dobovšek: o barvilih. Prireja prirodoslovni tehnični odsek Slovenske kulturne akcije.

V Slomškovem domu ob 20 Cankarjev večer s podobami iz njegovega življenja in razloga dr. Tineta Debeljaka.

SKAD vabi na gledališko predstavo v Teatro San Martín. Prijave na T. E. 624-0127.

V Slovenskem domu

V CARAPACHAYU

bo v nedeljo, 20. junija po sv. maši družinsko kosilo-asado. Po možnosti prijave na tel. 766-4521.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escritano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. Baja, Ofic. 2

T. E. 35-8827

JOŽE DOBOVŠEK ml.

ODVETNIK

Somellera 5507

Uradne ure

tel. 601-0643

16—20

Capital Federal

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

especialista za ortopedijo
in traumatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

NEDELJA, 13. junija:

V Don Boscovem zavodu v Ramos Mejia ob 10 sv. maši in procesiji presvetega Rešnjega Telesa.

V Slomškovem domu bo opoldan na razpolago domače kosilo.

V Hladnikovem domu bo ob 17. uri spominška proslava v čast našim pobitim domobrancem in protikomunističnim žrtvam. Govoril bo Lojze Rezelj. Vabi društvo Slovenska vas.

SREDA, 16. junija:

V Slov. domu v San Martinu bo imela Liga žena-mati spominški sestanek ob 18.30. Govoril bo Nace Francič. Vabljeni tudi možje in mladina.

SOBOTA, 19. junija:

V Slomškovem domu ob 20. spominška proslava našim junakom. Sodelujejo Slomškova šola, mladinske organizacije, mladinska godba in „Fantje na vasi.“

NEDELJA, 20. junija:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 10 spominška proslava.

V Slomškovem domu ob 9 sv. maši za slovenske protikomunistične borce.

SLOMŠKOV DOM,

V soboto, 19. junija

točno ob 20

Strnimo se v enoto,
v kamenito gmoto,
sovrag ob njej razbil
si bo glavo!
(Domobranksa pesem)

PROSLAVA

V POČASTITEV SLOVENSKEH JUNAKOV

Naprej, zastava slave • „Medaljonček“ — odrski prizor Slomškove šole (ga. Helena Malovrh) • Slovenski pesniki o naših junakih — recitirajo slovenski srednješolci • Spominške besede: g. Stanko Jerebič • Sprevod mladine z lučkami po vrtu doma • Pri slovenskem znamenju: molitve za žrtve in „Oče, mati...“

Igra Slovenska mladinska godba — g. Anton Skubic. Poje moški zbor „Fantje na vasi“ — g. Jože Malovrh. Spored bodo spremljale skioptične slike. Sodelujejo mladinske organizacije in Slomškova šola.

VABIMO VSE, KI JIM SE GORI V SRCIH VERA V SVETLE IDEALE,
DA SE NAM PRIDRUŽIJO!

POSLUŠAJMO
SLOVENSKO RADIJSKO URO

vsako nedeljo od 19.05 do 19.30 ure na radio „Antártida“.

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem
velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

Ludvik Puš

NA DOLGO POT

Višek je dosegla njihova strast, ko so se — kot so pred sodiščem izpovedali — odločili zažgati svojo lastno faro cerkev, da bi uživali veličastje največjega požara, ki ga je mogoče podnesti. Napravili so podoben in točen načrt. Dokopali so se do vitriha (umetnega odpiralca) s katerim so odprli vrata v enega izmed stolpov. Po stopnicah so prišli do železnih nezaklenjenih vrat, skozi katera se je prišlo na cerkveno podstrešje. (Ta železna vrata, ob požaru k sreči zaprta, so zabranila ognju, da ni iz stolpa preskočil na orgle; če bi se bilo vnele orgle, bi postala vsa notranja oprema plen ognjenih vseh.) Na določeni dan, ko se je popolnoma stegnilo, so prinesli skrivaj s seboj visoko vnetljiv material (slamo, oblanje), napravili med najboljšim gostim tramovjem podstrešja dovolj velik kup in v vdolbino na sredi kupa postavili dolgo svečo. Vse je bilo natančno prirejeno tako, da se je kup moral užgati, ko je sveča prigorila do tal. Ob določeni uri so svečo prižgali, vse za seboj zaprli in iz skrivališča napeto in željno pričakovali, kdaj se bo posvetilo na cerkveni stehi. Posvetilo se je, kakor je bilo izračunano...

Ko sem se jaz mudil v Hopfgartnu, so bili vsi trije še vedno pod ključem.

Že po notranjem nagibu in po tradiciji za svojo farno cerkev zelo vnete farane je zla usoda njihovega svetišča strnila v mogočno skupno voljo. Vsa fara je kot en mož stopila ob stran svojih dušnih pastirjev in ni varčevala ne z delom ne z denarjem, da bi se stavba, razgaljena vremenskim elementom, najprej obvarovala nadaljnje škode, potem pa se čimprej mogoče vrnila v svojo prejšnjo lepoto in mogočnost, se še polepšala.

Ostrešje nad cerkvijo so pri obnavljanju znatno znižali in nižji odsek nad prezbiterijem izravnali ter s tem dali prej stisnjenemu videzu sedaj dolgo obliko. Streho na stolpih so podaljšali in višino stolpov dvignili, vse pa pokrili z dragoceno bakreno pločevino in bili potem na svojo mogočno „Pfarrkirche“ še bolj ponosni.

Komaj sva se z Minko v župnišču nekoliko ustalila, so že bili božični prazniki pred vrati. Župnik in njegov kooperator sta si omislila za ta božič obnoviti neko staro, že dokaj pozabljeno tradicijo „iskanja prenočišča“ od hiše do hiše za Marijo in Jožefa. Želela sta, da jima pri tem pomagam, ker obred zahteva petje, imenujejo ga pa „Klöckeln.“ Določila sta za vlogo Marije tamkajšnjo učiteljico, za Jožefa župnika, za birta mene, za napovedovalca

kooperatorja in enega izmed učiteljev za spremljevalca na kitari.

To je bilo potem prijetnih, razvedrilnih sestankov v farovski hišni, kjer smo se skupno vadili v pevski in igralski umetnosti. Pevske točke sem naučil jaz, režiser pa je bil župnik, ki je imel izrazit dar za teatrsko umetnost. Taki dogodki, kot so bili ti, so mi ostali v prijetnem spominu med mojimi doživetji na dolgi poti.

Ljudem v fari je seveda naš „teater“ bil zelo všeč. Vsaka hiša je vabila, pa ni bilo mogoče. Pripravili smo tudi malho za darila, da jo bo za nami nosil mladi mežnar Toni iz Penninberga doma. Malha je bistveno spadala k celotnemu obredu, da bi družine imele prilike spustiti kak dar v malho. Najbolj tipičen dar je bil „Kletzenbrot“, to je kruh narejen z drobno zmetimi hruškami, posebno značilen za božič in neznansko dober.

Pohod po skrbno izbranih hišah se je začel kak teden pred božičem, vedno zvečer, ko je noč že pokrila zemljo. Ljudje so bili zelo navdušeni in so poklicali k obredu vse dosegljive sosedes ter so vsi vidno sodelovali. Zamisel obnove nekoč dobre znane priredbe „Klöckeln“ se je na celi črti posrečila, meni pa zapustila topel spomin na bivanje med Tirolci.

Zvonovi

Kadar so se ob času najinega prihoda kakemu faranu iztekli dnevi življenja, se je pri farni cerkvi oglašil

Peking pa je dal pomembno izjavo, čeprav kot poslanik švedske, kjer predsednik vlade Palme na ulicah v Stokholmu osebno nabira denar za pomoč španski komunistični partiji, ni mogel dati čisto objektivnih izjav. Pa tudi te, ki jih je dal, povedo veliko: „Kambodža preživlja zelo radikalno revolucijo in prebivalstvo živi v zelo težavnih razmerah. Ta revolucija je bolj radikalna in bolj daljnosežna kot kitajska ali ruska. Nobenega dvoma ni, da bo prebivalstvo še dolgo trpelo.“

„SOCIALISTIČNO MEDNARODNO PRAVO“ — „Nova misel“, teoretično glasilo CK KP ČSSR (Centralnega komiteja češkoslovaške partije) se zaveza za „kodifikacijo sistema socialističnega mednarodnega prava“, ki naj bi v odnosih med „socialističnimi“ državami nadomestilo „običajno mednarodno pravo.“ Kot najpomembnejšo načelo socialističnega internacionalizma naveda „priateljsko vzajemno pomoč pri graditvi, krepitvi in obrambi socializma v razrednem boju proti imperializmu“ ter „vzajemno politično, vojaško in drugo pomoč.“ To novo „socialistično pravo“ bi torej pravno uveljavilo svetjsko vmešavanje v vse „socialistične“ države... kar Sovjeti delajo tudi brez kodificiranja „socialističnega mednarodnega prava.“

PLEVEL PROTI RAKU — Divji trti podobna knjijska rastlina — muzadžija — bo morda v precejšnji pomoč v boju proti raku. Ameriški botanik Robert Purdue je preučeval možnost za intenzivno gojitev rastline, ki menda vsebuje zdravilno snov „maytansin“, ki preprečuje širjenje rakastih celic. Tona te rastline vsebuje sedem gramov te snovi. „Maytansin“ so že preiskovali na miših in so ugotovili, da se rakaste celice nehalo širijo. Sedaj Nacionalni institut za boj proti raku v Washingtonu že preučuje učinkovitost te snovi na ljudeh. Purdue je povedal,

Vsem znancem in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je v 75. letu starosti, po težki prestani operaciji, nehalo biti plemenito srce naše ljube sestre, tete, gospodične

Ivanke Loboda

Vse življenje si živila z zgledom, delom in ljubeznijo do bližnjega. Zvesto si opravljala pobožnost prvih petkov. Zato te je tudi On poklical na prvi četrtek 3. novembra 1976 k sebi.

Tvoje izmučeno telo, ki je bilo še zadnjič na prvi petek prisotno pri sv. maši zadošnici, smo položili k Tvojim domačim na olivoško pokopališče.

Zahvaljujemo se č. g. Matiji Borštnarju za duhovno tolažbo in podelitev sv. zakramentov; za pogrebno sv. mašo, za tople tolažilne besede in vodstvo pogreba. Obenem se zahvaljujemo vsem za podarjene vence in cvetje. Prav tako se zahvaljujemo številnim kropilcem, kateri so se prišli posloviti in moliti za njeno dušo ter so jo spremili na njeni zadnji poti.

Vsem naj vsemogočni Bog vsa dobra dela stotero povrne.
Njeno dušo pa priporočamo v molitev.

Zalujoci:

sestre: Marija Loboda vdova Amon
Rezka Loboda vdova Amon
brat Francelj z družino
Vnuki: Loboda Marijan, Amon Marijan, Amon Janez, Amon Peter z družinami
in vse ostalo sorodstvo

4. junija 1976

Buenos Aires, Jesenice, Ljubljana, Dol pri Ljubljani, Zah. Nemčija

župniku na vso moč upirala: dolgove je lahko narediti, težko jih je plačevati, in vsa velika skrb za redno odplačevanje bi ležala na župnikovih ramah. Druga alternativa je bila: še počakati, da se produkcija cina zviša na normalno potrošnjo, cene padejo in se ustališo na zmogljivi ravni. Tudi ta rešitev župniku ni bila všeč. Vedel je, kako fara hrepenec pričakuje njegovo akcijo za nabavo novih zvonov. Bog ve, koliko časa bo še preteklo, prden se bo cin toliko pocenil, da bo njegova cena zmogljiva! Kako se bo dalj časa mogoče ubadati z nestrpnimi farani! O železnih zvonovih ni hotel niti slišati!

Kakor odrešenje v veliki stiski se je pojavila po farah salzburske nadškofije čudovita novica, da je salzburska livarna in zvonarna iznašla in odkrila novo, dotlej nepoznano zlitino za zvonove, pri kateri cin nadomestuje drugačna mešanica drugih, cenjenih kovin, a pri tem kvaliteta donjenja in lepota glasu ni prizadeta. Kmalu so prispele ponudbe za ulitje zvonov, kjer mešanica za nadomestilo cina ni bila razložena, češ, da je to skrivnost iznajditelja in tovarne, a znani in priznani zvonoslovci in glasbeniki so novo zlitino za zvonove opisovali tako, da kvaliteta in moč glasu ni toliko prizadeta, da bi jo bilo povprečnemu ušesu mogoče razločiti od pristnega bronu. Priporočali so faram, naj se poslužijo te ugodnosti, ker je cena takim zvonovom mnogo nižja od bronastih.

(Bo še)